

ЗАПИСНИК

од 2-ра седница на Управниот одбор на ЗЕЛС
10 јануари, одржана преку платформата ZOOM

Присутни:

Висар Ганиу (Градоначалник на Општина Чаир), Александар Стојкоски (Градоначалник на Општина Ѓорче Петров), Данела Арсовска (Градоначалничка на Град Скопје), Марко Колев (Градоначалник на Општина Велес), Виктор Паунов (Градоначалник на Општина Карбинци), Кирил Пецаков (Градоначалник на Општина Охрид), Максим Димитриевски (Градоначалник на Општина Куманово), Жарко Ристески (Градоначалник на Општина Македонски Брод), Горан Герасимовски (Градоначалник на Општина Центар), Костадин Костадинов (Градоначалник на Општина Струмица), Дарко Костовски (Градоначалник на Општина Бутел), Еркан Арифи (Градоначалник на Општина Липково), Перо Костадинов (Градоначалник на Општина Валандово), Ацо Ристов (Градоначалник на Општина Радовиш), Нухи Незири (Градоначалник на Општина Теарце), Орце Ѓорѓиевски (Градоначалник на Општина Кисела Вода).

Управниот одбор оваа седница ја одржа на електронски начин преку користење на видео платформата ZOOM.

Дискусија:

Управниот одбор на ЗЕЛС расправаше по следниот:

ДНЕВЕН РЕД

1. Дискусија во однос на проблемите поврзани со набавка на електричната енергија, со која се соочуваат општините и изнаоѓање на решение;
2. Избор на членови на Комисијата за следење на развојот на системот за финансирање на општините;
3. Разно;

ПРВА ТОЧКА: Дискусија за проблемите поврзани со набавка на електричната енергија, со која се соочуваат општините и изнаоѓање на решение;

Управниот одбор отвори дискусија во однос на проблемите поврзани со енергетската криза која енорно ги зголемува расходите на општините по овој основ, особено што со ваквиот тренд загрозувани се буџетите на општините што може да предизвика далекусежни финансиски последици и неможност за непречено пружање на услугите кон граѓаните.

Беше констатирано дека во ваква ситуација е потребно државата да изнајде начин и да предвиди мерки преку кои ќе се субвенционира новонастанатите расходи. Низ дискусија беше разгледана и разликата во висината на расходите за електрична енергија и за греење за периодот пред енергетската криза. Беше евидентиран и трендот на раскинување на договорите со операторите заради неможност за нивна испорака на енергенсите по цени кои се утврдени со истите.

Присутните беа информирани дека општина Чаир се соочува со голем проблеми со топлификација. Во претходниот период е склучен договор за сервисирање на долгот на рати, но и во случај општината целосно да го сервисира долгот одеднаш, останува проблемот што речиси 25% од домаќинствата се исклучиле од системот, а овој тренд и натаму расте. На овој начин, покрај зголемената цена на енергенсите, се генерираат и дополнителни загуби па е доведено во прашање функционирањето на компанијата која не може да ги издржи разликите во цените. Општина Чаир должи речиси 9 милиони денари кон Скопје Север АД, Скопје.

Беше констатирано дека сите општини се соочуваат со идентични проблеми поврзани со зголемената цена на електричната енергија и гас заради што, за оваа состојба е потребен итен состанок на Управниот одбор на ЗЕЛС со Владата.

Во текот на изминатата година во општина Валандово е имплементиран ЕСКО модели на управување но со оглед на малите буџети на општините кои се целосно зависни од финансиите кои ги добиваат од централниот буџет истите нема да бидат доволни за финансирање на сите потреби во претстојниот период со оглед дека склучените договори согласно постапките за јавни набавки истекуваат, па ќе бидат објавени нови со нови пазарни услови.

Како посебна специфика, општините Куманово и Струмица имаат основано сопствени јавни претпријатија за дистрибуција на гас, а со оглед дека цената на гасот во континуитет се зголемува речиси по 5% месечно енорно растат и трошоците за нивното тековно работење. Најголемиот дел од училиштата се поврзани на гас што беше мерка која овие општини ја презедоа за да можат да се сервисираат долговите кои во општина Куманово достигнале дури 2 милиони евра, а преку јавните претпријатија училиштата да може тековно да се снабдуваат со енергенси за греење. Присутните беа информирани, како дополнително отежнувачка околност, дека Државното претпријатие за дистрибуција на гас ги има лимитирано достапните количини на гас, а бараат да биде исплатен и аванс за да може да се резервираат овие ограничени количини.

Присутните беа запознати и со состојбите во јавните претпријатија во општина Охрид, каде беше посочен случајот со јавното претпријатие “Билјанини извори” кое плаќало до 90 илјади денари месечна цена на струја, а за истата во изминатите месеци да достигне 400 илјади денари.

Беше истакнат и ставот дека евентуалното зголемување на дотацијата од ДДВ, која иако е значителен извор на приходи, сепак не е доволна за општините да можат да го надминат овој период. Наспроти тоа, потребно е да се побара зголемување на капиталните дотации за да може да се реализираат проекти кои се предвидени за тековната година, а со останатите средства да се премости криза. Беше исто така побарано со средства од централниот буџет да се надоместат разликата во цените од почетокот на енергетската криза.

Беше посочен и фактот дека пред јавните установи се на модел на тарифирање кој е предвиден за индустриска струја, што дополнително ги зголеми цените за потрошена електрична енергија за јавните установи. Оттука, беше побарано враќање на тарифниот модел за установите, односно да бидат тарифирани по тарифниот модел за домаќинствата. Општините исто така треба да се охрабрат да го развиваат моделот на изградба на фотоволтаични централи, иако и во овој сегмент, како што беше посочено, согласноста и квотите за приклучок на електро-енергетскиот систем ги утврдува ЕВН па постои можност да не биде даде приклучна точка доколку општината сака да се јави како инвеститор.

Беше образложено и тоа дека Општина Радовиш отишла чекор понатаму отворајќи преговори со јавното претпријатие за шуми за да се обезбеди и суровина за производство на пелети кои по субвенционирани цена би биле достапни за домаќинствата.

Во однос на општата состојба со средствата кои ги прибираат општините за да можат да ги остварат буџетските предвидувања, беше посочен фактот дека поради трендот на масовно иселување, особено во руралните средини, многу е мал бројот на новоизградени објекти, што го намалува и приливот во буџетите по основ на надоместоците за уредување на градежното земјиште како средства кои би можеле да помогнат во надминувањето на енергетската криза. Во овој контекст беше отворено и прашањето за огромните надоместоци кои општините мора да ги платат за изборниот процес, особено што висината на надоместоците ја утврдува Државната изборна комисија а општините се должни да исплаќаат по овој основ огромни средства кои за помалите општини значително го оптоваруваат буџетот. Понатаму, беше отворена дискусија и во однос на дополнителните трошоци кои општините мора да ги надоместат за расходите кои ги прават образовните установи, како што се разни манифестации, прослави покрај тековните исплати по основ на колективните договори за вработените. Во оваа смисла беа посочени и расходите за надомест на штета од каснување од кучиња скитници кои се исто така значителна ставка која го оптоварува буџетот.

ЗАКЛУЧОК: Управниот одбор ги разгледа финансиските последици од енергетската криза, која во огромен обем финансиски ги погоди општините, јавните установи основани од општините и јавните претпријатија и ги донесе следните заклучоци:

1. ЗЕЛС е подготвени на Владата да и презентира предлози за начинот и формите на помош на општините за надминување на последиците од енергетската криза, заради што упатува барање за одржување на итен состанок.
2. Заради откажување на договорите, кои општините по пат на спроведени постапки за јавни набавки ги склучиле со приватните снабдувачи, речиси сите општини мораа да ја користат услугите која ја испорачува универзалниот снабдувач што предизвика значително зголемување на цената на електрична енергија, а во многу општини фактурите се поголеми за четири или пет пати од онаа пред настапувањето на енергетската криза и претставува состојба за која ЗЕЛС бара итно донесување на мерки за нејзино надминување.
3. ЗЕЛС констатира дека идентична е состојбата и во општините кои го користат природниот гас за затоплување на административните објекти и јавните установи, во нивна надлежност, а тренд е исто така и енорно поскапување на цената за испорака на топлинска енергија што мора да се земе во предвид со мерките за помош на општините.
4. ЗЕЛС бара Владата да им помогне на општините финансиски, со тоа што ќе ја надомести разликата во цена за електрична енергија од склучениот договор со приватните снабдувачи до цената со која работи универзалниот снабдувач.
5. ЗЕЛС бара да се намали данокот за додадена вредност (ДДВ) на природниот гас од 18% на 5%.
6. ЗЕЛС бара да изврши промена на тарифниот модел за основните и средни училишта на начин што истите за потрошената електрична енергија ќе бидат тарифирани по тарифниот модел кој се применува за домаќинства.
7. ЗЕЛС бара да се помогне и на јавните комунални претпријатија, затоа што ако продолжи сегашниот тренд, многу брзо ќе дојде до несакан прекин во снабдувањето со вода на домаќинствата и правните лица поради недостаток на финансиски средства за сервисирање на цената на електричната енергија.

8. ЗЕЛС бара да се изврши измена на прописите и да се овозможи општините да градат сопствени фотоволтаични центри, со што значително би се намалило финансиското отпретување заради искористено количество на електрична енергија, а државата да ја помогне изградбата на истите.

ВТОРА ТОЧКА: Одлука за избор на членови на Комисијата за следење на развојот на системот на финансирање на општините

Согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправаа во Комисијата за следење на развојот на системот на финансирање на општините има пет члена од редот на градоначалниците кои се избираат на предлог на ЗЕЛС.

ЗАКЛУЧОК: Управниот одбор на ЗЕЛС донесе Заклучок со кој заради дополнителна координација, оваа точка се одлага за следната седница на Управниот одбор на ЗЕЛС.

ТОЧКА РАЗНО

Под точката разно немаше расправа.

Скопје, 10 јануари, 2022 г.

Составил,
Стручната служба на ЗЕЛС